

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ З УРАХУВАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

Матвієнко С.І.

Формування і розвиток професійної культури фахівців у галузі освіти: виклики, наукові підходи, досвід : матеріали Усеукр. наук.-практ. конф. (21 листопада 2024 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради [Електронне видання]. –Харків : ХГПА, 2024. – С. 350-352.

Актуальність проблеми. Професійна підготовка фахівців дошкільної освіти у виші – складний і динамічний процес, який відбувається на основі державної політики (у тому числі – в освітній галузі), вимог сучасного ринку праці та споживачів освітніх послуг, акредитаційними та атестаційними вимогами тощо. Закон України «Про вищу освіту» розглядає професійну підготовку як процес, результатом якого є низка ЗУН та інших компетентностей, що набуваються за відповідною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою [1].

Ефективність професійної підготовки визначається можливістю забезпечення широкого загального світогляду майбутнього педагога, його високої культури та низки професійного орієнтованих знань, здатностей та педагогічних і управлінських умінь.

У сучасних умовах професійну підготовку майбутніх вихователів науковці характеризують як багатoelementну структуру, одним із провідних завдань якої є набуття кожним із здобувачів вищої освіти особистісного сенсу діяльності; формування у нього комплексу професійно орієнтованих здатностей, розвитку успішності у професії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Професійна підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти була предметом досліджень А. Богущ, Г. Беленької, Н. Гавриш, Н. Денисенко, Т. Жаровцевої, Л. Завгородньої, Л. Зайцевої, І. Княжевої, К. Крутій, О. Листопада, Н. Маковецької, В. Нестеренко, І. Рогальської-Яблонської, Ю. Руденко, Т. Степанової, Т. Танько, Х. Шапаренко, К. Щербакової та ін. вчених.

Мета статті: надати коротку характеристику особливостям урахування потенціалу регіональної культури у змісті професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Для успішної професійної підготовки сучасного педагога дошкільної освіти важливим визначається урахування вимог сьогодення, оновлених соціально-педагогічних умов. Дослідники К. Шовш, О. Біда, А. Маргітич звертають увагу на можливості удосконалення підготовки педагога закладу дошкільної освіти та основі міждисциплінарної і

внутрішньо дисциплінарної інтеграції, реалізації особистісно-діяльнісного і системного підходів [6, с. 378].

У своєму дослідженні М. Машовець звертає увагу на важливість формування у майбутнього вихователя енциклопедичності професії, широти світогляду, у тому числі – щодо питань соціалізованості дитини, особистісного становлення, розвитку ціннісного ставлення до людей, світу природи та культури [4, с. 378].

Культура рідного краю є вагомим засобом духовного розвитку особистості. У сучасній науці превалює думка про вагому роль дослідження регіонів, у тому числі – культурологічного. Значної активності дана проблема набула в останні роки, коли для нашої країни гостро постало питання збереження національної ідентичності українців, піднесення патріотизму у населення, формування у дітей і молоді громадянської позиції.

Регіональна культура – є особливим явищем, своєрідною спільнотою, у полі якої взаємодіють елементи різних національних культур, що засвоєні на певній території у процесі міжетнічної комунікації [3, с. 415]. Регіональна культура є своєрідним ядром культури національної й наслідує її цілісно-нормативне ядро. Елементами регіональної культури є звичаї, обряди, магічні дії, народні художні промисли, декоративно прикладне мистецтво тощо. Усі вони є самостійними ланками духовного та матеріального буття людини, які формують її моральне та соціальне обличчя. Саме природність та невід’ємність від людського життя дозволяють визначити ці складові регіональної культури як важливі засоби розвитку особистості й визначають високий виховний потенціал.

У широкому колі наукових праць термін «потенціал» найчастіше використовується не як специфічне поняття, а метафорично, як синонім терміну «ресурси» чи «можливості» (наприклад, «естетичний потенціал», «економічний та виробничий потенціал», «потенціал науки», «потенціал розвитку» тощо).

Нам визначається слушною думка Н. Охріменко стосовно того, що поняття «регіон» використовується як окреслення меж території, пов’язаної не тільки з його географічними, але й історичними та культурно визначеними особливостями [5, с. 71].

Важливою складовою професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти є вивчення історії та культури свого регіону. Вивчення передумов, особливостей формування та розвитку духовної культури регіону відіграє роль не тільки у забезпеченні умов для особистісного духовного та морального зростання здобувача вищої освіти [2, с. 16]. Це також важливо для формування змістовної бази, яка може лягти в основу проєктів, конспектів занять, сценаріїв, що розробляються майбутніми педагогами, а також додаткових (парціальних) програм, які набули розповсюдження у дошкільній галузі в останні десятиліття

Залучення студентів до регіональної духовної культури у позааудиторній діяльності можливе за допомогою різних форм: екскурсій, лекцій, конференцій, концертів, виставок тощо.

Регіональний компонент може бути включений до змісту робочих програм у вигляді дидактичних одиниць освітніх компонентів (нормативної частини освітньої програми), а також дисциплін вільного вибору студента. Крім того, окремі дисципліни основної професійної освітньої програми можуть бути повністю присвячені вивченню історії та культури регіону. Завдання, що виконуються студентами в аудиторії, повинні бути практико спрямованими та орієнтованими на створення продуктів, які можуть бути використані надалі при організації навчання, виховання та розвитку в закладі дошкільної освіти. При цьому важливо ураховувати наскільки майбутні вихователі будуть готовими до проведення

Одним із подібних завдань є розробка віртуальної екскурсії. Матеріали такої екскурсії можуть стати складовою мінімузею та оздоблення розвивальних куточків групи у закладі дошкільної освіти; методичного портфолію студента. Комплексний характер описаного вище завдання підкреслює його універсальність в можливість застосування на різних етапах навчання, у різних дисциплінах, а також за проходження педагогічної практики.

Висновок. Використання у змісті підготовки майбутнього вихователя потенціалу регіональної культури сприяє професійному та особистісному вдосконаленню майбутніх педагогів, реалізації творчого потенціалу, залучає до поширення традиційних цінностей та ідеалів, формує духовні потреби. Цілеспрямована та планомірна реалізація регіонального компоненту дозволяє примножити виховний потенціал вивчення вітчизняної духовної культури, зберегти повагу до культурної та історичної спадщини, задати «код» громадянської та регіональної ідентичності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про вищу освіту» зі змінами 2024 рік №1556-VII від 01.07.2014, редакція від 01.01.2022. URL: https://urst.com.ua/act/pro_vyshchu_osvitu (дата звернення: 20.10.2024).
2. Матвієнко С.І. Використання регіонального музично-виховного досвіду в структурі підготовки майбутнього фахівця дошкільної освіти. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя: Психолого-педагогічні науки*. 2007. Вип. 4. С. 16-17.
3. Матвієнко С.І. Регіональна культура: до постановки проблеми. *Перспективи розвитку науки, освіти, технологій і суспільства в Україні та світі*. 2024. Вип. 2. С. 53-54.
4. Машовець М. Підготовка сучасного педагога дітей дошкільного віку в умовах мінливого соціуму. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 4 (48). С. 339-347.
5. Охріменко Н. П. Патріотичне виховання дітей 6-7 років засобами художнього краєзнавства у закладах дошкільної освіти: дис.. доктора філософії за спец. 011 Освітні, педагогічні науки. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Ніжин. 2024. 302 с.
6. Шовш К.С., Біда О.А., Маргітич А.І. Особливості професійної

підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Наукові записки.*
Серія: Педагогічні науки. 2022. №207. С. 376-380.